

Handlingsplan for Fiskeplejen

2004

Fiskeplejens formål og indhold

Formål Fiskeplejen har til formål (i henhold til § 61 i fiskeriloven, jf. lov nr. 281 af 12. maj 1999) at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene. Indsatsen omfatter udsætning af fiskeyngel, sættefisk og forbedring af fiskenes levestandard (biotopforbedringer) samt foranstaltninger og forskning, der i øvrigt har betydning for den naturlige reproduktion, vækst mv. af fiskebestandene. Midlerne anvendes endvidere til administration og information om Fiskeplejen og om lystfisker- og fritidsfiskertegnsordningen. Det er desuden muligt at anvende midlerne til kontrol med overholdelse af reglerne for lystfisker- og fritidsfiskertegn.

Indsatsen i fiskeplejen har udviklet sig løbende i takt med samfundets ændringer i natursyn. Begreber som bærekapacitet (dvs. hvor mange fisk kan der være på en given lokalitet), autenticitet (hvilke fiskearter er oprindeligt hjemmehørende i det pågældende område) og forsigtighedsprincippet (dvs. at udsætninger suspenderes pga. usikkerhed omkring de miljømæssige effekter) er vigtige værktøjer for at undgå at fiskeudsætninger medfører varige skader på naturen og de vilde fiskebestande. Det er således af stor betydning for den samlede fiskepleje, at indsatsen ikke må gribe ind over for naturen og de vilde bestande.

Aktiviteterne De ansvarlige for fiskeplejen har siden starten i 1987 i stigende grad været opmærksom på disse krav. Det vidensgrundlag, der er nødvendigt for fiskeplejen sikres løbende gennem forskningsaktiviteter. Fiskeplejens indgang til udsætninger er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, således at der ikke foretages udsætninger, der risikerer at resultere i utilsigtede forandringer i det naturlige miljø.

Fiskeplejens indgang til forsigtighedsprincippet er således i fuld overensstemmelse med målsætningen om mangfoldighed og naturbeskyttelse som opfølgning på Biodiversitetskonventionen. Forskning og overvågning er afgørende for arbejdet med at bevare og beskytte naturen.

I planlægningen for 2003-2004 er det forudset, at der anvendes flere midler til restaurering af vandløb.

Rådgivning Rådgivning omkring fiskeplejen sker i Udvalget for Rekreativt Fiskeri, Ferskvandsfiskeri og Fiskepleje – det såkaldte § 7-udvalg. Udvalget er bredt sammensat af ”brugere”, dvs. lystfiskere, fritidsfiskere, bierhvervsfiskere og erhvervsfiskere. Desuden er Amtsrådsforeningen, Danmarks Naturfrednings-

forening og Dansk Landbrug repræsenteret samt de myndigheder, der er ansvarlige for fiskeri og natur- og miljøforhold, dvs. Miljøministeriet v/Skov- og Naturstyrelsen og Fødevareministeriet. Udvalget rådgiver om anvendelse af fiskeplejemidlerne. Desuden drøftes, hvorledes hensynet til sunde fiskebestande varetages bredt i de øvrige dispositioner, der gennemføres i henhold til fiskeriloven. Herudover er der ønsker til relevante miljøforanstaltninger mv.

Der er en bred erkendelse af, at fiskeplejens formål – at fremme den naturlige reproduktion af fiskebestandene – ikke kan opnås alene ved udsætninger af fisk, hvorfor den fremtidige fiskepleje i høj grad må baseres på andre aktiviteter end udsætninger.

Efter drøftelser i og forslag fra organisationerne i § 7-udvalget, blev der på denne baggrund iværksat nye aktiviteter i 2002. Flere af disse aktiviteter videreføres i Handlingsplanen for 2003 og 2004.

§ 7-udvalget bestræber sig på, via sin brede sammensætning at være med til at formulere forventningerne til andre aktiviteter i samfundet, som berører fiskebestandene på samme måde, som samfundet i øvrigt har forventninger til fiskeplejen.

Handlingsplanen for Fiskeplejen 2004 beskriver, hvilke midler der afsættes til bestandsophjælpning, tilskud til biotopforbedring (vandløbsforbedring), monitoring (undersøgelser i forbindelse hermed), rådgivning, forskning og administration.

Det økonomiske grundlag og baggrund

Selv-
finansieret
Fiskepleje

Fiskeplejeordningen er selvfinansieret via indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegnene. I medfør af tidligere beslutning reduceres budgettet med 400.000 kr. årligt med baggrund i det arbejde, som Fiskeridirektoratet udfører for fiskeplejen. I Handlingsplanen benævnes denne aktivitet budgetreduktion.

I 2004 forventes indtægterne fra lystfisker- og fritidsfiskertegn at beløbe sig til ca. 31,1 mio. kr. Hertil kommer overførte, dvs. udisponerede midler fra 2003 på ca. 425.000 kr. Det maksimale økonomiske grundlag for aktiviteterne i 2004 bliver således i alt ca. 31,5 mio. kr.

Indtægter

Tabellen nedenfor viser udviklingen fra 2003 – 2004 i det økonomiske grundlag. Det skal bemærkes, at tallene er baseret på finanslovstal.

Indtægt i mio. kr.:	2003	2004
Lystfiskertegn	21,7	22,7
Fritidsfiskertegn	8,4	8,4

Overførte midler	2	0,4
Finanslovsmidler i alt :	32,1	31,5

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 2.

Pr. 1. juli 2004 stiger prisen på lystfiskertegnet. Samtidig nedsættes pensionsalderen, hvilket i denne sammenhæng betyder, at personer mellem 65 og 67 ikke skal betale lystfiskertegn. Alt i alt forventes en mindre forøgelse af indtægten på dette tidspunkt.

Budgetterne indeholdt i nærværende Handlingsplan er baseret på en forventning om, at de endelige indtægter i 2003 og 2004 svarer til ovenstående tal.

Perspektiver

Flerårige Handlings- planer

Fiskeplejen var indtil 2002 hovedsageligt baseret på 1-årige handlingsplaner. I forlængelse af det nu afsluttede forskningsprogram "Fiskenes rolle i økosystemet", der havde en 3-årig løbetid, valgte man fremover at arbejde med flerårige programmer inden for hele fiskeplejens aktivitetsområde. I lyset af fiskeplejens nuværende stramme økonomiske situation, blev fiskeplejens aktiviteter forud for 2002 gennemgået nøje i §7-udvalget, med henblik på de fremtidige aktiviteter inden for såvel bestandsophjælpning som rådgivning og forskningsaktiviteter.

Bilag 11 viser Fiskeplejens samlede aktivitetsramme for 2002-2004. De prioriterede forskningsaktiviteter iværksættes løbende, og for de enkelte år er der balance mellem bestandsophjælpning, forskning og rådgivning. Kun de aktiviteter, der iværksættes i 2004, er beskrevet i nærværende plan.

På grund af usikkerheden i indtægtsforventningerne og på grund af sandsynligheden for nye ønsker og erfaringer må visse årlige revisioner af aktivitetsrammen forudses.

Det forventes, at fordelingen fortsætter uændret inden for de forskellige indsatsområder i 2005. Planlægningen vedr. Handlingsplanen 2005-2007 forventes at påbegynde i foråret 2004.

Aktiviteter i 2004

Nye projekter

Med baggrund i forslag fra §7-udvalgets repræsentanter blev der i 2002 påbegyndt en række nye projekter inden for forskning og rådgivning, der iværksættes i perioden 2003 – 2004. I nærværende handlingsplan er kun medtaget projektbeskrivelser af de projekter, der iværksættes i 2004.

Vandløbs-

Vandløbsrestaureringen har til formål at etablere eller forbedre vandrefiskenes

restaurering passagemuligheder og gydeforhold i mindre vandsystemer, således at den naturlige reproduktion forbedres.

Der afsættes 2,225 mio. kr. under Fiskeplejen til vandløbsrestaurering i 2004. Midlerne er forøget med 25.000 kr. i forhold til 2003. De 225.000 kr. reserveres til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres med indsats fra foreningerne. Tilskud til disse mindre projekter skal dække materialer.

Med baggrund i drøftelse i det rådgivende § 7-udvalg vil der desuden fortsat være åbenhed overfor, at midler afsat til bestandsophjælpning i enkelte vandløbssystemer i løbet af året vil kunne konverteres til vandløbsrestaurering.

For at sikre en så bred ansøgningskreds som muligt, er det besluttet, at invitationer til amter og kommuner udsendes senest 15. februar.

Fiskeplejekonsulent Fiskeplejekonsulent-ordningen, der har til formål at yde rådgivning inden for hele det rekreative fiskeris område, videreføres i sin nuværende form.

Fiskeplejehåndbog I 2003 afholdt Danmarks Fiskeriundersøgelser en temadag om fiskeplejen. Arrangementet rettede sig til en bredere kreds af brugere af Fiskeplejen. Blandt andet blev en fiskeplejehåndbog, som er tilgængelig på internettet, www.fiskepleje.dk, præsenteret.

Ferskvandsområdet

Udsætninger Den hidtidige Fiskeplejeindsats på ferskvandsområdet er gennemgået og videreføres i sin nuværende form, hvor bl.a. alle udsætningsplaner opfyldes fuldt ud, hvad angår yngel, ½-års, 1-års og mundingsfisk.

Dambrugsfisk Anvendelsen af domesticerede ørred (dambrugsfisk) skal udfases omkring 2005-2006, hvorefter alt udsætningsmateriale primært skal baseres på afkom af vildfisk.

Budget Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for ferskvandsområdet i 2003 og 2004.

Aktivitet	2003	2004
Bestandsophjælpning	9,7	9,9
Projekter	3,5	3,4
Laks i alt:	13,2	13,3
Bestandsophjælpning	2	2
Projekter	2,5	1,9
Søer i alt:	4,5	3,9

Vandløbsrestaurering:	2,2	2,2
Samlet indsats:	19,9	19,5

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 3.

Bestandsop- hjælpning:

Laksefisk Udsætningsaktiviteterne for ørred fortsættes i 2004 i deres nuværende form. Priserne på udsætningsmaterialet (ørred) er forøget lidt i forhold til 2003 i takt med den almindelige prisudvikling.

Udsætninger ifølge udsætningsplanerne (yngel, ½-års, 1-års, og munding) opfyldes. Ligeledes fortsættes de ekstra mundingsudsætninger ved Sjælland, Fyn og i Århus-bugten med uændret økonomisk omfang.

Anbefalingerne vedrørende udsætninger af laksefisk opfyldes fortsat som foreskrevet i den reviderede Laksehandlingsplan (FFI 1999 (1998)).

Søer Bestandsophjælpningen i søerne (inkl. ål og gedder i saltvand) fortsætter i det nuværende økonomiske omfang. De største ressourcer anvendes på udsætning af gedder, ørred, krebs og sandart, nævnt efter økonomisk prioritet. Produktionen af geddeyngel er fortsat stabil, og over 75% af disse udsætninger foretages på Sjælland. Der foretages fortsat bestandsophjælpning i søer ned til 3 ha. Udsætning af gedder i saltvand (Sydsjælland) fortsættes i det hidtidige omfang (ca. 200.000 kr.).

Åleudsætningerne i søer og vandløb fortsætter i nuværende omfang, dvs. at der fortsat foretages både fuldt finansierede åleudsætninger i søer og vandløb, og der ydes krone - krone tilskud til udsætninger i søer, hvor der primært er erhvervsinteresser (ca. 160.000 kr.).

Vandløbs-restaurering Som tidligere nævnt afsættes der 2,225 mio. kr. til vandløbsrestaurering i 2004 med det formål at forbedre eller etablere fiskenes passagemuligheder og gydeforhold, fortrinsvis i mindre vandløb over hele landet. Ordningen med en særlig "lystfiskerpulje" fortsættes.

Undersøgelser & forsknings- aktiviteter:

Laksefisk Igangværende projekter:

- Revision af udsætningsplaner for vandløbene fortsættes med den hidtidige ressource. Dvs. at den enkelte plan revideres med 6-7 års intervaller.
- Afrapporteringen af de hidtidige mærkningsforsøg fortsættes.
- Der udarbejdes oversigt over udsætningsforsøg med ørred.

- Effekten af habitatsforbedringer evalueres.
- Effekten af mundingsudsætningerne i Kolding Å vurderes fortsat.
- Undersøgelserne af postsmoltens (ørred) adfærd og dødelighed fortsættes.
- Biologien hos ”Grønlænder-ørred” undersøges nærmere.
- Karakteristika ved havørredopgangen i Hadsten Lilleå vurderes i samarbejde med lokale sportsfiskere.
- Genetiske undersøgelser i forbindelse med bestandsophjælpningen af vestjyske laksebestande fortsættes.

Nye projekter:

- Undersøgelse af pitmærketeknologi ved evaluering af fiskepassager

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 7.

Søer

Igangværende projekter:

- Fiskeundersøgelserne i retablerede søer fortsættes (Oldenor) og der sker fortsat løbende afrapportering af hidtidige projekter.
- Effektvurdering af geddeudsætningerne i brakvand fortsættes.
- Udviklingen i fiskebestanden i restaurerede søer undersøges.
- Der foretages effektvurderinger af udsætningen af geddeyngel.
- Der iværksættes flere undersøgelser med henblik på at følge geddebestandens udvikling i nyetablerede vandløbsnære søer (VMPII-projekter).

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 9.

Ål

Igangværende projekter:

- Monitoringen af glasålvindvandringen fortsættes, ligesom undersøgelserne af ålens vækst og overlevelse på lokaliteter i forskellige vandløb og søer fortsætter.
- Monitoringen af Anguillicolaens udbredelse fortsættes.

Detaljeret aktivitetsbudget for disse aktiviteter fremgår af bilag 8.

Marin Fiskepleje

Den hidtidige fiskeplejeindsats på havområdet fortsætter med fokus på fladfisk i kystnære områder og med vægt på aspekter som bærekapacitet og miljøfaktorer, og hvordan disse influerer vækst og overlevelse af fladfiskeyngel og ungfish i forskellige opvækstområder. Der foretages enkelte udsætninger af pighvar og skrubber på udvalgte lokaliteter. Hvor det er muligt, købes fiskeyngel fra kommercielle anlæg, hvor det tilstræbes at moderfiskene er indhentet på udsætningslokaliteten.

De foreløbige resultater fra forsøgsfiskeri og dykkerundersøgelser i Vejle Fjord, på det område, hvor der er habitat restaureret ved at udlægge små sække med muslingeskaller, tyder på at de udlagte strukturer har en positiv påvirkning på både epifauna og fiskefauna. Formålet med projektets 2. fase er at teste hvorledes større strukturer, opbygget af store netposer fyldt med skaller, påvirker den lokale fiskefauna og epifauna.

Fangst- registrering

Arbejdet vedrørende fangstregistrering blev i 2003 udvidet til at omfatte hele Danmark samt registrering af eventuelle fangster af fugle.

Limfjords- projekt

På nuværende tidspunkt er Limfjordsprojektet endnu ikke afsluttet. Den foreløbige model over Limfjorden findes på en CD og her er der mulighed for at simulere diverse scenarier. På baggrund af dette modelarbejde, mangler at der udarbejdes en rapport, der dels beskriver Limfjordens struktur og funktion, dels udpeger og definerer den fremtidige monitorings- og forskningsindsats. En del af arbejdet vil blive knyttet til et specialeprojekt i samarbejde med Århus Universitet. På baggrund af dette projekt forventes beskrevet og iværksat projekter i Limfjorden i samarbejde med bl.a. Limfjordsamterne.

Et 3-årigt projekt vedr. skrubbe-genetik er påbegyndt i 2003.

Budget

Nedenstående tabel viser det samlede aktivitetsbudget for den marine fiskepleje i 2003 og 2004.

Aktivitet	2003	2004
Bestandsophjælpning	2,7	2,7
Projekter	0,9	0,9
Ål, helt og laks i alt:	3,6	3,6
Køb af fisk	0,8	0,7
Projekter	2,8	2,5
Marine arter i alt:	3,6	3,2
Samlet indsats	7,2	6,8

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 4.

Udsætnings- aktiviteter:

Ål & Helt

Der foretages åleudsætninger ved kysten og i vandløbene for i alt ca. 2,0 mill. kr.

Heltudsætningerne fortsætter i det nuværende omfang i Limfjorden, Nissum Fjord og Ringkøbing Fjord, samt Randers Fjord.

Egentlige marine arter Der foretages enkelte bestandsophjælpende udsætninger. Der afsættes et fast maksimalt beløb til indkøb af pighvar- og skrubbeyngel, der kan indkøbes fra kommercielle anlæg.

Undersøgelser & forskningsaktiviteter: I 2004 afsluttes det nuværende forskningsprojekt, der bl.a. omfatter monitorering af pighvarreudsætninger i det sydlige Kattegat og af skrubbeudsætninger i Limfjorden.

Igangværende projekter:

- Rådgivning om Marin Fiskepleje.
- Effektvurdering af udsætning af skrubber i Limfjorden og pighvar i det sydlige Kattegat.
- Undersøgelser af fladfiskenes krav til habitat i opvækstperioden.
- Undersøgelse af skarvs prædation på skrubber i Ringkøbing Fjord
- Fortsættelse af habitatrestaureringsprojekt i Vejle Fjord
- Fangstregistrering i de indre kystnære farvande
- Afslutning af første fase af Limfjordsprojektet
- Effekt af åleudsætninger i saltvand. Af hensyn til evalueringen af kystudsætningerne er der også i 2004 afsat ressourcer til at undersøge dette område, idet det kan konstateres, at de officielle ålefangster er stadig faldende til trods for en betydelig udsætningsaktivitet.

Basisdrift af Fiskeplejen

Budget Det fremskrevne budget for basisdrift af fiskeplejen fremgår af tabellen nedenfor:

Aktivitet	2003	2004
Rådgivning Ferskvand	1,1	1,1
Rådgivning Marin	0,2	0,2
DFU i alt:	1,3	1,3
Adm. registre og udsalg mv.	1,7	1,7
Porto, gebyrer og fremlæg.	1,5	1,5
Øvrige	0,1	0,1
Fiskeridirektoratet i alt:	3,3	3,3
Samlet basisdrift	4,6	4,6

Tallene er baseret på oplysninger fra bilag 5 og 6.

Basisdriftens Basisdriften vedrører bl.a. Fiskeridirektoratets betalinger for varer og ydelser i

omfang

forbindelse med administration og opkrævning af lyst- og fritidsfiskertegn. Aktiviteten er udliciteret og omfatter bl.a. registrering og genudsendelse af girokort til såvel lystfiskertegn som fritidsfiskertegn. Endvidere er det muligt at indbetale via PBS og få tilsendt et plastikkort som dokumentation for betaling. Trykning af girokort, genudsendelse, edb-administration, fremlæggelse på posthusene, PBS-indbetaling, udstedelse af plastikkort, samt diverse PR-tiltag (annoncering m.v.) forventes at koste 3,3 mio. kr.

På baggrund af drøftelser i 2003 i § 7-udvalget omkring indførelse af et supplerende betalingssystem baseret på internettet, forventes at det administrative edb-system skal i udbud i 2004. En ny kontrakt vil i givet fald kunne træde i kraft den 1. januar 2005. Udgiften hertil fremgår af bilag 5.

Derudover er rådgivning inden for både ferskvand og saltvand, samt den samlede administrative ressource i forbindelse med DFU's administration af udsætninger mv. henlagt under dette område.

Sammenfatning

Budgetrammerne i fiskeplejen er begrænsede i forhold til en række år i 90'erne, hvor der fra år til år blev overført store ubrugte beløb. Dette er ikke tilfældet mere, idet de planlagte aktiviteter i langt højere grad end tidligere afholdes efter planen. Aktiviteterne inden for bestandsophjælpning, rådgivning og forskning forventes videreført i 2004 på det hidtidige niveau.

Der er i 2004 ligesom de foregående år afsat midler under Fiskeplejen til vandløbsrestaurering, hvor kommuner og amter kan ansøge om tilskud til etablering eller forbedring af fiskenes passagemuligheder og gydeforhold. Der er også i 2004 afsat midler til mindre restaureringsprojekter, der gennemføres af lokale foreninger.

